

Nagy Pál

Hegedűs Mária
(1951-2017)

Mondogatták (magam is így gondoltam:) azok a fiatal írók a ti gyermekeitek, akiket útnak indítottatok, közöltetek a *Magyar Műhely*ben, felneveltetek. (Bujdosó Alpárnak, Papp Tibornak sem volt saját gyereke.) Nem csoda tehát, ha minden fiatal és kevésbé fiatal avantgárd író halála húsunkba vág: megint elvesztettük egyik gyermekünket.

Nem Hegedűs Mária az első, aki csendben kilép körünkből: Bohár András néhány éve távozott, akárcsak párizsi barátunk és munkatársunk, Bruno Montels (hogy most csak őket idézzem).

(Élőhalottaink is vannak, akik letagadják, hogy a *Műhely*ben indultak, vagy már felnőtt íróként piszkítanak saját fészükbe. Nyugodjanak békében!)

*

„Hegedűs Mária könyvtáros, magyar szakos tanár 1951-ben született. Kazincbarcikán él. Most publikál először” – ennyi a szűkszavú bemutató a *Magyar Műhely* huszonegyedik évfolyamának 72/2 számában, 1986 decemberében. Nem „fiatal költő” jelentkezik tehát, hanem fiatal vizuális költő. Ezután (ha nem is gyakran, de) rendszeresen közöl a *Műhely*ben: a 89., a 92., a 96. számban, valamint a Papp Tibor-különszámban és a 100. számban bukkanok képversére.

Kedveljük, szeretjük Hegedűs Marit – így hívjuk őt magunk között – tehetséges vizuális költő és hűséges ember, jó barát. Vállalom tehát *Összeszött mezők* című, a *Magyar Műhely* kiadásában megjelent kötetének bemutatását az Osiris könyvesboltban, Bohár András társaságában, 2000 március 24-én. A meghívó egyik oldalán Mari két szó-gombolyagát reprodukálták. Ezt azért tudom ilyen pontosan, mert a meghívó-képeslap itt van könyvtáram egyik polcán, ő is látta.

Hegedűs Mária utolsó nagy dobása: Bakucz-monográfiája (*Kalandozás Bakucz József költészetében*), amely ugyancsak a *Magyar Műhely* kiadásában jelent meg. Élvezettel olvastam Bakucz bonyolult szövegeinek remek elemzését, s azon gondolkodtam, honnan tudja Mari, mire gondolt idősebb költőtársa, s miért így fogalmazta meg érzéseit, gondolatait. Miért tudja gond nélkül megvilágítani Bakucz tartalomformái (Hjelmsev) bravúrait? Azért tudja, mert ő maga is költő! (világosodott meg elmém), még pedig a legjavából. Mari Bakucz Jóska képverseit is kisebbségi érzés nélkül, meggyőzően elemzi, hiszen ő is sok képveset alkotott. Szerencsés eset, amikor költőt költő elemez.

Megírtam neki véleményemet; ezt az e-mailemet talán még olvasta. Talán örömet szereztem neki.

Egyik magyarázata annak, hogy Bakucz szövegeit, képszövegeit fölényes biztonsággal tudta elemezni: költő volta. Másik oka: európai látóköre. Hegedűs Mária többször járt Franciaországban, s Párizs közeli elővárosában, egy Palaiseau-ban élő és dolgozó, modern szemléletű írói csoporttal tartott szoros kapcsolatot. Kiállította képverseit (az egyik megnyitón én is ott voltam), s elfogadta, hogy törődjenek vele. Pedig milyen büszke volt függetlenségére, önállóságára!

Legutóbb 2017 októberében járt barátainál.

Mivel HAász Ágiék elektrovizuális művészeti csoportjával (Magyar Elektrográfiai Társaság) ő is kiállított egy párizsi galériában, elmentem a *vernissage*-ra. Már akkor este jó másfél órát beszélgettünk, s megállapodtunk, hogy – mint máskor – most is meglátogat Montrouge-ban. A szokásos sajtós, vörösboros vacsorával vártam. Soványka volt, mint mindig, de dinamikus és érdeklődő; semmi rosszra nem gondoltam, fogalmam sem volt súlyos betegségéről. Ha jobban koncentrálok, talán észreveszek valamit: arról a nehéz, rögzös útról beszélt, amelyen elindult a modern irodalom irányába; közben családjáról, fiáról is mondott pár szót, szóval olyan kérdéseket feszegetett, amelyekről az ember nem minden nap nyilatkozik.

Az est végén elkísértem őt a metróállomásig (új metróvonalat és megállót építenek a közelemben, nehéz közlekedni). Amikor elbúcsúztunk, megöleltük egymást; erősen magához szorított.

Fia e-mail-jéből tudtam meg, hogy pár héttel párizsi útja után meghalt.